

Uredništvo: Ljubljana, Knafljeva 5
— telefon št. 3122, 3123, 3124,
3125, 3126.
Inseratni oddetek: Ljubljana, Selen-
burgova ul. — tel. 3492 in 2492.
Podružnica Maribor: Grajski trg št. 7
— telefon št. 2455.
Podružnica Celje: Kocenova ulica 2
— telefon št. 140.
Računi pri pošti ček. zavodih: Ljub-
ljana št. 11.842, Praga čisto 78.180.
Wien št. 105.241.

Izdaja vsak dan razen ponedeljka.
Naročnina znaša mesečno 25 din.
Za inozemstvo 40 din.

Uredništvo:
Ljubljana, Knafljeva ulica 5, telefon
3122, 3123, 3124, 3125, 3126; Maribor,
Grajski trg št. 7, telefon št. 2455;
Celje, Strossmayerjeva ulica št. 1,
telefon št. 65.

Rokopisi se ne vračajo.

JUTRO

Hitlerjev proglas nemški vojski

Ker Poljska ni pristala na nemške predloge se bo uporabila sila

BERLIN, 1. sept. br. Kancelar Hitler je kot državni poglavar in vrhovni poveljnik nemške vojske davi ob 4. izdal naslednji proglas na nemške oborožene sile:

„Poljska država se ni ozirala na mojo ponudbo za mirno ureditev sosedstvenih odnošajev. Mesto tega je segla po orožju. Nemci na Poljskem so izpostavljeni krvavemu terorju in se ženejo od hiše in družine. Neskončna vrsta obmejnih incidentov dokazuje, da Poljaki nočejo spoštovati nemških meja.

Hitlerjevi pogoji Poljski

Berlin, 31. avg. br. Nocoj ob 21. je službena nemška agencija DNB objavila naslednji uradni komunikat:

Angleška kraljevska vlada je z noto dne 28. avgusta 1939 ponudila nemški vladi pogajanja s Poljsko o vseh spornih problemih. Pri tem nismo pustili angleške vlade v nobenem dvomu, da je spričo neprestanih obmejnih incidentov in splošne mednarodne napetosti potrebno takojšnje postopanje. Nemška vlada je v svoji noti dne 29. avgusta 1939 kljub skeptični presoji dobre volje poljske vlade za sporazum v interesu miru izrazila svojo pripravljenost, da sprejme angleško posredovanje in da se spopade s sedanjimi okoliščinami. Upoštevajoč vse sedanje okoliščine pa je smatrala za potrebno v tej svoji noti izrecno opozoriti na to, da je treba, če se hoče sploh odstraniti nevarnost in preprečiti grožnja katastrofa, postopati hitro in takoj. V tem smislu se je nemška vlada izjavila pripravljena, da sprejme do 30. avgusta 1939 zvečer pooblaščenca poljske vlade pod pogojem, da bo zares pooblaščenec ne samo za razgovore, marveč tudi za pogajanja in za sklenitev obveznega dogovora. Nemška vlada je nadalje dala vedeti, da verjame, da bo angleška vlada do prihoda tega poljskega pooblaščenca v Berlin prav tako pridobila poljsko vlado za to ponudbo sporazuma. Namesto obvestila o prihodu avtoriziranega poljskega pooblaščenca pa je nemška vlada dobila v odgovor na svojo pripravljenost za pogajanja za sporazum poročilo o poljski mobilizaciji in šele 30. avgusta 1939 proti polnoči več ali manj splošno angleško zagotovilo, da je pripravljena z Nemčijo s svoje strani na pričetek pogajanj.

Kljub temu je izostal pričakovani poljski delegat in je s tem odpadla odgovornost Nemčije. Ker je bilo angleški vladi že znano naziranje nemške vlade o osnovah za taka pogajanja, in ker se je angleška vlada sama zavzemala za direktna pogajanja med Nemčijo in Poljsko, je zunanji minister Ribbentrop angleškemu poslaniku v Berlinu ob priložnosti izročil zadnje angleške note na tanko obrazložil nemške predloge, ki so bili predvideni za primer, da bi poljski pooblaščenec prišel v Berlin. Nemška vlada je mnenja, da ima pravico zahtevati, da se v teh okoliščinah vsaj naknadno imenuje poljski pooblaščenec. Ne more se pripisati nemški vladi, da bi bila s svoje strani opustila pripravljenost za pogajanja, pač pa je tudi angleški vladi dobro znano, da so s poljske strani prihajali prazni izgovori in da je Poljska skušala z različnimi izjavami zavlačevati pogajanja. Iz demarše poljskega poslanika, ki je bila med tem izvršena, pa se vidi, da poslanik ni bil pooblaščen pričeti razgovore, še manj pa za pogajanja.

Tako sta Hitler in nemška vlada dva dni zaman čakala na prihod pooblaščenca Poljske. V teh okoliščinah smatra nemška vlada, da so tudi tokrat njeni predlogi praktično odklonjeni, četudi je mnenja, da so v obliki, v kakršni so bili sporočeni angleški vladi, več kot lojalni in fair ter sprejemljivi. Nemška vlada smatra za potrebno, da sporoči javnosti naslednje osnove za pogajanja, ki jih je zunanji minister Ribbentrop predložil angleškemu poslaniku Hendersonu:

Predlog za ureditev gdanskega, koridorskega in poljsko-nemškega manjšinskega vprašanja

Položaj med Nemčijo in Poljsko je sedaj takšen, da lahko vsak nadaljnji incident povzroči takojšen nastop obojestranskih oboroženih sil, ki so že zbrane na meji. Vsaka mirna ureditev teh vprašanj mora biti takšna, da se taki dogodki ne bodo ob vsaki priložnosti prišli zopet ponovili in ne bi ostali omejeni samo na vzhodno Evropo, marveč izzvali novo napetost v vsej Evropi. Vzroki tega razvoja so:

1. Nemogoča meja, določena po versajskem diktatu.

2. Krivično postopanje z manjšinami v odcepljenem ozemlju.

V svojih predlogih zastopa uradna nemška vlada stališče, da se mora najti končna rešitev, ki bo odstranila sedanje nemogoče meje in obenem zagotovila življenjske važne prometne zveze, manjšinski problem kolikor mogoče odpravila, a v kolikor to ne bi bilo mogoče, napravila usodo manjšin znosno z zaščeno njihovih pravic.

Nemška vlada je prepričana, da je pri tem potrebno potrebno, da se obenem ugotovi vsa gospodarska in fizična škoda, ki je bila povzročena od leta 1918, dalje in da se ta škoda v polnem obsegu poravnava. Samo ob sebi se razume, da velja to v enaki meri za obe strani. Iz vseh teh dejstev slede naslednji praktični predlogi:

16 zahtev

1. Svobodno mesto Gdansk se vrne glede na njegov neizpodbitni nemški značaj in na soglasno izraženo voljo prebivalstva nemudoma Nemčiji.

2. Področje tako zvanega koridora, ki se razteza od Vzhodnega morja do črte Kwidzin (Marienwerder) — Grudziadz (Graudenz) — Chlum (Kulm) — Bydgoszcz (Bromberg) vključno in na zapadu do Schönlauba, bo o svoji pripadnosti k Nemčiji ali Poljski samo odločalo.

3. V to svrhu se bo na tem ozemlju izvršil plebiscit. Glasovalno pravico imajo vsi Nemci, ki so bili 1. januarja 1918 nastanjeni na tem ozemlju ali do tega dne tam rojeni, prav tako pa tudi vsi, ki so tega dne nastanjeni na tem ozemlju ali do tega dne tam rojeni Poljaki, Kašubi itd. Nemci, ki so bili s tega ozemlja pregnani, se takoj vrnejo nazaj v svrhu glasovanja. Da bi se zavarovala objektivnost glasovanja, in da bi se mogle izvršiti potrebne obsežne priprave, se to področje sliče, kakor svoječasno v Posaarju, podredi posebnosti v ta namen sestavljeni mednarodni komisiji, v kateri naj bi bili zastopniki štirih velesil, in sicer Italije, Rusije, Francije in Anglije. Ta komisija naj izvršuje na tem ozemlju vse vladne pravice. V ta namen mora v dogovorno najkrajšem času izprazniti

Da se temu nedopustnemu postopanju napravi konec, mi ne preostaja nobeno drugo sredstvo, kakor da postavim silo proti sili.

Nemška vojska se bo borila za čast in življenjske interese obnovljenega nemškega naroda s trdno odločenostjo. Pričakujem, da bo vsak vojak, zavedajoč se velikih tradicij nemške vojske, do zadnjega izpolnil svojo dolžnost. Zavedajte se vedno in v vseh okoliščinah, da ste predstavniki velike narodnosocialistične Nemčije! Živio naš narod in naša država!

stitev in za take in druge posege v gospodarsko življenje manjšin izplačali prizadetim popolno odškodnino.

14. Da se nemški manjšini, ki po izvedbi teh predlogov ostane na Poljskem, odnosno poljski manjšini, ki ostane v Nemčiji, odvzame občutek mednarodne brezpravnosti, ter zagotovi varnost, da ne bodo pripadniki teh manjšin izpostavljeni za dela ali službo, ki je nezdružljiva z njihovo nacionalno častjo, se bosta Nemčija in Poljska sporazumeli, da zagotovita vse pravice obojestranskim manjšinam z obsežnim in obveznim sporazumom, ki naj tem manjšinam zagotovi svoboden razvoj in neovirano nacionalno udejstvovanje, zlasti pa, da se jim v to svrhu dovolijo vse organizacije, ki jih same hočejo za svoje potrebe. Obe stranki se obvezujeta, da ne bosta pripadnikov manjšin pritegnili v vojaško službo.

15. V primeru sporazuma na osnovi teh predlogov, se Nemčija in Poljska izjavljata pripravljene, odrediti in izvesti takojšnjo demobilizacijo.

Poljaki odklanjajo Prvi vtisi v Londonu in Varšavi

London, 1. sept. c. (Ob 2. zjutraj.) V angleških uradnih krogih izjavljajo k senci objavljenim nemškim predlogom:

Posredovanje angleške vlade je obstajalo samo v tem, da je skušala omogočiti diskusijo med Poljsko in Nemčijo pod enakimi pogoji in tako, da bi bili interesi Poljske zadostno upoštevani in zagotovljeni. Glede trditve nemškega poročevalskega urada je bil Poljski stavljen rok, da sprejme nemške predloge do 30. avgusta zvečer, izjavljajo v angleških uradnih krogih, da do sročne objave poljske vlade za te predloge sploh ni vedela, angleška vlada pa je izvedela zanje samo neoficielno dne 30. avgusta pozno ponoč, ko so bili ob priliki sprejema poslanika Hendersona pri Ribbentropu poslaniku samo prečitani, ne da bi mu bili tudi oficielno izročeni.

V krogih poljskega poslanstva v Londonu izjavljajo, da smatra poljska vla-

Zadnji ukrepi

Letalski promet nad Poljsko ogrožen

Berlin, 1. sept. Vrhovni poveljnik letalskih sil in letalski minister je odredil, da se z današnjim dnem ukine ves promet domačih in tujih letal nad ozemljem pod nemško suverenostjo. S tem se ukinejo vse ostale odredbe.

Za obrambo proti poljskim letalskim napadom odreja vrhovni poveljnik letalskih sil: Glede na to, da je treba računati z vojaškimi operacijami pred in v gdnjski luki se svari vsa nevtralna letala pred poletom nad poljskim področjem ter nad srednjim Vzhodnim morjem med 18.5 in 20. stopnjo vzhodne dolžine ter južno obalo tega morja in 55. stopnjo severne širine. Nevtralna letala, ki bodo vojaško podpirala Poljsko, bodo morala na svari, ne strele takoj pristati ali ubrati predpisano smer in takoj opustiti sleherno brezlično zvezo z zemljo.

Tudi vse poljsko državno ozemlje je ogroženo. Zato se opozarja tujci, da gre njihovo nadaljnje bivanje na poljskih tleh na njihov riziko.

Vse nemške trgovske ladje na Vzhodnem morju so bile pozvane, da se takoj umaknejo z osrednjega dela tega morja ali ga pa obplujejo po švedskih in letonskih teritorialnih vodah. Vsak promet z Gdanskom, Neufährhom in poljskimi lukami je bil ukinjen.

16. Ukrepe, ki so potrebni za pospešitev izvedbe teh predlogov, bosta določili poljska in nemška vlada sporazumno.

da, da so danes objavljeni nemški predlogi v vsakem slučaju popolnoma nesprejemljivi in ne dopuščajo nobene možnosti za diskusijo.

Nočna seja angleške vlade

London, 1. sept. c. Opolnoči so v predsedništvu vlade v teku važne konferenci med vodilnimi člani vlade in eksperti zunanjega ministrstva. Navzoč je tudi ministrski predsednik Chamberlain.

General Weygand generalisim za bližnji vzhod

London, 1. sept. c. General Weygand bo v primeru vojne najbrže imenovan za skupnega šefa zaveznških vojsk na Bližnjem vzhodu, namreč Anglije, Francije, Turčije in Egipta.

Gdansk okupiran

BERLIN, 1. sept. br. Danes ob 7. je bila proklamirana priključitev Gdanska k Nemčiji. Gdansk je proglašen za sestavni del Velike Nemčije.

Forster je kot „državni poglavar“ Gdanska izdal proklamacijo, s katero objavlja združitev Gdanska z Nemčijo. Proglas se glasi:

»Z današnjim dnem se Gdansk vrne k Nemčiji. Hitler nas je osvobodil. Z vseh javnih poslopij plapolajo zastave s ključastim križem, zastave nemške države. Plapolajo pa tudi z bivših poljskih poslopij. Vsi zvonovi objavlajo to veselo vest. Zahvaljujemo se Bogu, da je dal Hitlerju moč in možnost, da nas je rešil nesrečnega versajškega diktata.

Presrečni smo, da smo postali državljani Velike Nemčije. Gdanci in Gdanki! Ob tej svečani uri prisegamo vsi zvestobo našemu voditelju Hitlerju in obljubljamo, da bomo storili vse za srečo Nemčije.

Naj živi svobodni, Nemčiji zopet vrnjeni Gdansk!

Naj živi naša velika nemška domovina!

Naj živi naš ljubljani voditelj Adolf Hitler!

Nemške čete so davi ob 7. iz Vzhodne Prusije vkorale v Gdansk.